ÂMİR BİN FUHEYRE (radıyallahü anh)

Mekke-i Mükerreme'den, Medine-i Münevvere'ye hicret edenlerden, Hazreti Ebû Bekr-i Sıddîk'ın azadlı kölesi, meleklerin defn ettiği bir sahâbî. Hicretin 4. yılında (m. 626) Bi'r-i Maûne faciasında şehîd oldu. Benî Teym bin Mürre kabilesinin kölelerinden olarak tanınırdı. Esasen Ezd kabilesinden idi. İslâm'a girişi İslâmın başlangıç günlerine rastlar. O sıralarda Âmir bin Fuheyre hazretleri, Tufeyl bin Abdullah'ın çobanıydı. Nice yıllar her şeylerini kaybedip, insanlıklarını unutmuş kimselere hizmet etti. Ama bütün hizmetlerinin karşılığı sadece karın tokluğuydu. Belki karınlar toktu, fakat rûhlar açtı. Günler böyle ızdıraplar içinde geçip gitti. Nihâyet beklenen, İslâm güneşi doğdu ve etrâfa yavaş yavaş ışıklarını saçmaya başladı. İslâmla müşerref olanlar, Onun mânevi lezzetini tattılar. Tadını alan bir daha O'nu bırakamadı. İnsan, kalbe giren bu ilâhi aşktan ayrılabilir miydi? Bu ilâhi aşka tutulanlardan biri de Âmir bin Fuheyre hazretleriydi. Fakat köleydi ve sözde efendisi vardı. Kalbinde duyup, vücudunun bütün zerrelerinde hissettiği îmân lezzetini açıklayamazdı. Zira efendisi buna müsaade etmiyordu. Âmir,

bu vücut mutlaka bir gün toprak olacak, nefsin elinde bir oyuncak olan bu beden mutlak çürüyecek. Öyleyse bu dünyâda bu kadarcık işkenceye dayanıversin diye düşündü. Bu düşünce zinciri akıp gitti. Artık Âmir bin Fuheyre hazretleri yüce dînin emirlerini yerine getirmeğe başladı. Kınayanın kınamasından; kızanın kızmasından çekinmedi. Bu yüzden çeşitli işkencelere mâruz kaldı. Bilâhare Hazreti Ebû Bekir, onu satın alarak âzâd etti.

Bu sırada müşrikler iyice azıttılar. Müslümanlara her türlü işkenceyi, eza ve cefayı yapmaktan geri durmadılar. Allahü teâlânın Resûlü (aleyhisselâm) ve en yakını Hazreti Ebû Bekir ile Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret edeceklerdi. Nihâyet ilâhi izin geldi ve iki sadık dost yola çıktılar. Sevr mağarası önüne geldiklerinde Mekke çalkalanmakta, her taraf aranmaktaydı. Resûlullaha (aleyhisselâm) yardımcı olanın canı tehlikedeydi. Bütün bunlara mukabil Âmir bin Fuheyre hazretleri sütlü davarları uygun vakitlerde mağaranın önüne getirdi. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) ve Hazreti Ebû Bekir'in yiyecek ve içeceğini temin etti. Böylece onlarla beraber hicret etme şerefine de kavuştu. Resûlullah (aleyhisselâm) Mekke'den Medine'ye hicret eden müslümanları birbirine kardeş yaptığında Âmir bin Fuheyre'yi (radıyallahü anh) de Ensâr'dan Haris bin Ens ile kardeş yaptı.

Hicretten sonra, Medine-i Münevvere'de bir araya gelen müslümanlar gittikçe artıp, kuvvetlenmekteydi. Bu vaziyet müşrikleri iyice endişelendirdi. Nihâyet müslümanlarla müşrikler arasında Bedir ve Uhud gibi, müslümanlar için hayatı ehemmiyet arz eden savaşlar oldu. Âmir bin Fuheyre hazretleri bu savaşların her ikisine katılmak se'âdetine kavuştu. Her iki savaşta da müslümanlar az olmasına rağmen, kendilerinden kat kat fazla düşmanı mağlub ettiler. Bununla beraber müşrikler boş durmadılar. Hicretin dördüncü senesiydi. Necd Şeyhi Ebû Bera, Medine'ye gelip, Resûlullaha (aleyhisselâm) müracaat etti. Kabilesine dînî bilgileri öğretmesi için muallimler istedi. Yetmiş kişilik bir mürşid, yetişkin heyet hazırlanıp gönderildi. İşte yetmiş kişilik bu seçkin heyet Bi'r-i Ma'une'de saldırıya uğradı. Ebû Bera'nın kardeşinin oğlu Âmir'in tertiplediği bu alçakça hareket neticesinde Umeyye oğlu Amr'ın dışında hepsi kılıçtan geçirildi. İslama hizmet etmek için bu irfan ordusunun uğradığı akıbet unutulmaz bir acı oldu. Hele bu şehîdler arasında yer alan Âmir bin Fuheyre'nin (radıyallahü anh) vaziyeti daha bir başkaydı. Şehîd edilişi sırasında vukû' bulan hâdiseyi müşriklerin kısa akılla anlamaları, kavramaları zordu. Azgın müşriklerin, sırtından saplamış oldukları mızrak göğsünü yarıp çıkmıştı. Kanlar fışkırmaktaydı. Bu kan, alelade bir insan kanı değil, Resûl-i Ekrem'in (aleyhisselâm) müsaadesiyle İslâmı ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmek için yola çıkmış bir sahâbînin mübârek kanıydı. Oradaki durum izah edilmesi zor durumdu. Bu vahşetin içinde olan Cebbar'a bir şeyler olmaktaydı. "Acaba başkası gördü mü?" Yoksa yalnız kendisi mi gördü? Hayret etti. Gördüklerini anlatmaya kalksa, kime anlatacaktı? Çünkü onun gibi olanlar da sadece gözleriyle gördüklerine inanırlardı. Kalbleri imândan nasîbini almamıştı. Âmir bin Fuheyre (radıyallahü anh) hazretleri şehâdet şerbetini içtiği zaman onun semâya doğru kaldırıldığını gördüler. Dahası onu melekler defn etti. Bu sırada Cebbar bin Selma bin Mâlik durumu daha farklı seyredip, hâdisenin daha farklı hallerine şâhid oldu. Cebbar, Âmir bin Fuheyre hazretlerinin vücuduna mızrağını batırıp çıkarırken, Ondan: "Vallahi kazandım, kurtuldum" sözünü işitti. "Ama neyi kazanmıştı?" diye kendi kendine düşündü. Evet Onun "Kazandım" sözü bir sevinç çığlığıydı. Ni'mete kavuşma neşesi ile söylenmişti. Cebbar, kendi kendine sordu: "Nedir bu sözün mânâsı?" Ona, "O şehîdlik rütbesine kavuştu, Cenneti kazandı" diyorlardı. "Bu ne demektir?" diye içinden söylenip durdu. Sonra cesedler arasında Âmir bin Fuheyre (radıyallahü anh)'ın cesedini aradığı halde bulamadı.

Böyle garip haller olup, Âmir bin Fuheyre (radıyallahü anh) hazretlerinin rûhu da Cennete uçup gitti. "Kurtuldum" sözünü duyan Cebbar da derece derece İslâm'a yaklaştı. Müşrik topluluğu içinde tek imâna gelen de yine Cebbar oldu.

Allahü teâlânın hikmetidir ki, hâdise neticesinde birisi şehîd olmuştur. Diğeri ise hidâyete ermiştir. Âmir bin Fuheyre (radıyallahü anh) şehîd olduğu sırada 40 yaşındaydı.

Müşriklerin, müslümanlara yaptığı bu ihânete, Eshâb-ı güzîn'in bu şekilde pusuya düşürülmesine Resûlullah (aleyhisselâm) çok üzüldüler. Onların şehîd olduklarını Medine-i Münevvere'de oldukları halde haber verdiler.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) El-İstiâb cild-3, sh. 7

2) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-3, sh. 230

3) El-İsâbe cild-2, sh. 252

4) Sahîh-i Buhârî, kitab-ul-megâzî cild-5, sh. 53, 44

5) Üsûd-ül-gâbe, cild-3, sh. 91

6) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 109